

Skjøn, og jeg er overbevist om, at dersom der havde foreligget for mig, hvad der vel har foreligget for Udvalget, det Studsmaal, som denne Bistandsmand har givet Højskolerne, vilde jeg have Betydeligt derpaa at udsætte. Men jeg spørger, hvorfor skal det blot lægges frem for Udvalget? Hvorfor kan det ikke trykkes og blive fremlagt her for Thingets Medlemmer, saa at vi kunne se — aabent for hele Landets Dine — hvad det er for Studsmaal, Højskolerne faae af denne Bistandsmand? Dermed lafter man ikke ham; det er kun hans subjektive Skjøn, han kan naturligvis ikke dømmen efter Andet, end hvad han ser og opfatter. Vi vide, at Meningene kunne være forskjellige om den Ting. En Højskole, som En vilde kalde en udmærket Højskole, fordi den gaar i den romantiske Retning, vil en Anden, som ser mere paa det Realistiske, kalde en daarlig Højskole — det beror paa det subjektive Skjøn — og saaledes kunne ogsaa andre Skjøn gjøre sig gjældende. Saaledes har jeg hørt en lille Fugl synge om, at den Skole skulde man understøtte, fordi Forstanderen gav sig af med literer-silantropiske Ting. Jeg spørger, dersom en Forstander skal have Tilskud af den Grund, hvorfor skulle saa ikke ogsaa Forstandere have Tilskud, som beskæftige sig med literære Ting, enten det nu er i realistisk eller anden Retning, naar saadanne Hensyn skulle gjøres gjældende? Jeg vil derfor henstille til den ærede Minister, at disse Studsmaal blive trykte og omdelte til Thingets Medlemmer, saaledes, at de kunne ligge aabne for Landets Dine. Den Moder, der har sødt Højskolen til Verden, skal ogsaa opretholde den, men gjør man Knæk paa den, saa trykker man Folkehøjskolen ned. Det er Friheden, der har sødt Folkehøjskolen til Verden, det kan vist Ingen i denne Forsamling modsigge. Tage vi Friheden bort, gaar Folkehøjskolen ind, det vil sige, man beholder den not, men som Landboskoler (En Stemme: Realskoler!) Sa, eller som Realskoler, men jeg vil dog hellere sige Landboskoler; det er jo meget godt, at Jorden bliver opdyrket, det nedfætter jeg paa ingen Maade. Men hvad Ufriheden ikke vil, er, at den ikke vil have Folkehøjskoleadannelsen. Da man først begyndte med at bevilge disse Penge, gav man dem til Folkehøjskoler, men det varede ikke længe, inden man begyndte paa at faae Landboskoler og flere andre Skoler med. Saa blev det yttret af et Medlem her i Thinget, at det var ikke Folkehøjskoler, men dertil blev svaret af en forhenværende Minister, at det var ikke noget at tale om saadan en enkelt Skole, een Svale gjør ingen Sommer. Men derefter gif man stadig videre og videre, indtil man kom saa vidt, som vi nu ere komne i 1879, og Enhver vil vist indrømme mig, at her er en hel Del, som aldeles ikke kan kaldes Folkehøjskoler. Jeg spørger saa: Hvorfor har man gjort det,

og hvorfor er man nu kommen saavidt? Det er, fordi Thinget dengang rakte Ministeren en Fing, og han tog den hele Haand, og vi ville komme endnu videre. Jeg ser, at en af Skolerne er en Pige-Fortsættelsesskole her i Kjøbenhavn. Skal det ogsaa være en Folkehøjskole, er der mange Pige-Fortsættelsesskoler her i Kjøbenhavn, der kunne komme med til næste Aar. Jeg har ogsaa set, at der i det Cirkulære, som er sendt om, er givet Anvisning paa at give til Fortsættelsesskoler. Man kunde lige saa gjerne tage af disse Penge og give til Kundskabskoler for Unge i 16—17 Aars Alderen. Hvad fører det til, at man forhøjer Bevillingerne til Folkehøjskolerne, naar man saaledes trækker det over til andre Formaal. Hvad bliver det af Bevillingen til trængende Elever, naar det udvides saaledes, at Bevillingen ikke kommer til at svare til det, den gjorde fra Først af? Naar man hører saa megen Klage over, at Thinget her og Folket i det Hele desværre er temmelig umodent til al den Frihed, det har faaet, at det har for lidt Lys, for lidt Kundskab og for lidt Indigt til at kunne paaføjnne, hvad der gives, saa spørger jeg, naar man mener denne Tale — og der kan tilvisse være nogen Sandhed i, at Folket skaar tilbage og trænger til at komme frem — hvorfor offerer man saa ikke ganske anderledes paa Dplysningen, end man hidtil har gjort? Naar man siger, at man kommer med disse store Gøder, men at Folket er ukyndigt, mener jeg, at det Første, der skulde gjøres, var, at man skulde oplyse Folket om, at det var Gøder; thi før vil det ikke kunne skjønne derpaa eller takke derfor. Men medens man har Penge til andre Ting, er man meget stedmoderlig overfor Folkehøjskolerne i Sammenligning med andre Bevillinger, og derfor finder jeg det aldeles utrigtig, at man søger at trække Noget fra Folkehøjskolerne. Jeg har ikke Noget imod, at Landbrugsinstituter, Hævebrugsskoler, Pigeskoler o. s. v. faae Understøttelse; paa ingen Maade. Men lad os faae særlige Bevillinger dertil, og ikke tage fra Folkehøjskolerne. Jeg vilde finde det meget hensigtsmæssigt og rigtigt og vil haabe, at det kunde gaa igjennem heri Thinget, dersom det ærede Udvalg blev enigt om for Exempel at forhøje Bevillingen til fattige Elever med 20—30,000 Kr. Jeg haaber, at det vilde kunne gaa igjennem, og forsaavidt Udvalget ikke er naaet dertil iaar, haaber jeg, at det vil kunne naas næste Aar. — Desværre er der en god Skik, som man før har haat, men som man nu er kommen bort fra. Før meddelte man, hvormange Lærere der var ved en Skole og hvormange Elever den havde. Er der Noget meddelt herom, er det til Udvalget, men det ligger ikke offentligt for. Jeg spørger, hvad er Grunden til, at disse Dplysninger ere tagne tilbage, som man i tidligere Tid har kunnet faae? Det er ikke saa lille en Bevilgning at se, hvilke Lærere en Skole